

Meldcode

Huiselijk Geweld & Kindermishandeling

Beleidsterrein: Kwaliteitszorg

SKOR

Burg. Schullstraat 2

T 0344-632849

W www.skor-scholen.nl

E info@skor-scholen.nl

Inleiding	3
1. Stappenplan Meldcode	6
Stap 1: In kaart brengen van signalen	7
Stap 2: Collegiale consultatie	7
Stap 3: Gesprek met de ouder(s) en indien van toepassing het kind	8
Stap 4: Wegen aard & ernst van huiselijk geweld/kindermishandeling	9
Afwegingskader	9
Stap 5: Beslissen: Melden of zelf hulp organiseren	10
Stap 5 A: Melden bij Veilig Thuis	10
Stap 5 B: Is hulpverlening (ook) mogelijk?	10
2. Participatie Kind	12
Betekenisvolle participatie	12
Kernelementen betekenisvolle participatie kind	13
3. Kindcheck	19
Situaties waarbij de Kindcheck ingezet kan worden	19
4. Kenmerken & signalen kindermishandeling	21
Lichamelijke mishandeling	21
Lichamelijke verwaarlozing	22
Psychische mishandeling	22
Psychische verwaarlozing	22
Seksueel misbruik	23
Eer gerelateerd geweld	24
Meisjesbesnijdenis	24
Huwelijksdwang	24
Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huishoudelijk geweld	24
Overige signalen die kunnen duiden op kindermishandeling en/of huiselijk geweld	25
Signalen voor professionals in het onderwijs	25
Het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)	26
Signalen specifiek voor slachtoffers loverboys	26
5. Documenteren	29
6. Juridisch kader bij de Meldcode → geheimhoudingsplicht	30
7. Ouderschap, gezag en echtscheiding	33
Beslissingsschema Ouderschap & gezag	34
Beslissingsschema Betrokkenheid & informatievoorziening	35
8. Taken en bevoegdheden op schoolniveau	36
9. Samenwerking met andere organisaties	39
Veilig Thuis	39
Verwijsindex (Multisignaal)	40
Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)	40
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	41
School ondersteuningsteam (SOT)	41
De gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD)	41
Raad van kinderbescherming	41
Bijlage 1: Sociale kaart SKOR	43
Bijlage 2: Adressen en websites algemeen	45
Bijlage 3: Belangrijke informatie	46

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn organisaties zoals basisscholen op grond van de “Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling” verplicht om een protocol Meldcode te hanteren. In het protocol is vastgelegd wie wat waar wanneer en hoe doet met betrekking tot (vermoedens van) Huiselijk Geweld en/of Kindermishandeling. Deze wet is in januari 2019 verder aangescherpt. Door deze aanscherping is melden bij Veilig Thuis minder vrijblijvend geworden.

Het protocol :

- is gebaseerd op de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling inclusief het afwegingskader voor het onderwijs.
- bestaat uit een vijfstappenplan vanaf het eerste vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld tot aan het moment dat er beslist moet worden of er een melding moet worden gedaan. Zie afbeelding 2, blz. 6.
- is opgedeeld in drie onderdelen aan de hand van de competenties van de medewerkers binnen de school. Zie afbeelding 1, blz. 4.

De definitie voor ‘*huiselijk geweld*’ staat omschreven in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Onder deze begripsomschrijving vallen nadrukkelijk ook: huwelijksdrang, eer-gerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en seksueel geweld.

Het begrip ‘*kindermishandeling*’ is opgenomen in de Wet op de jeugdzorg. Wanneer een kind getuige is van huiselijk geweld tussen zijn ouders of andere huisgenoten wordt dit ook gedefinieerd als kindermishandeling.

Het protocol Meldcode heeft als doel om beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Onderzoek wijst uit dat professionals die met een meldcode werken, drie keer zo vaak ingrijpen als collega’s waar zo’n code niet voorhanden is. Dat alleen al maakt het werken met een meldcode dubbel en dwars waard.

Het protocol bevat onder meer een vijf stappenplan. Dit stappenplan leidt de beroepskracht stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. In ons Protocol zijn deze stappen uitgebreid omschreven.

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn meestal geen eenmalige incidenten. Geweld, verwaarlozing, misbruik en emotionele onveiligheid kunnen jaren doorgaan en bovendien overgaan van generatie op generatie. Uit onderzoek blijkt dan ook dat eerder geweld een belangrijke voorspeller is voor toekomstig geweld.

Professionals zijn vaak relatief kort betrokken bij een onveilige situatie, die structureel of in ieder geval langdurig aanwezig kan zijn: i.c. een kind verdwijnt uit beeld van de basisschool op het moment dat er een overstap naar het VO of andere (speciaal) basisschool gemaakt wordt. Wanneer er sprake is van kindermishandeling verhuist dit probleem mee. Ook daarom is de rol van Veilig Thuis belangrijker geworden.

Verantwoordelijkheden medewerkers

In kolom 1 staan de medewerkers met een **signaleringsverantwoordelijkheid**.

In kolom 2 staan de medewerkers met een **signalering- en bespreekverantwoordelijkheid**.

In kolom 3 staan de medewerkers met een **signalering-, bespreek- en handelingsverantwoordelijkheid**.

Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3
· Conciërge · Leraarondersteuner · Onderwijsassistent	· Leerkracht · Remedial Teacher · Logopedist	· IB-er (Intern Begeleider) · Zorgcoördinator · Aandachtsfunctionaris Kindermishandeling · School Maatschappelijk Werk · Schoolpsycholoog · Directeur / Directielid
· Administratief medewerker · Overblijfkracht · Medewerker Buitenschoolse Opvang · Chauffeur schoolvervoer · Oudercontact medewerker	· Kinderfysiotherapeut	· Schoolbestuur

Afbeelding 1

Medewerkers in kolom 1 hebben een signaleringsverantwoordelijkheid.

Signalering van kindermishandeling/huiselijk geweld als grondhouding.

De stappen van het handelingsprotocol gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen de school werkzaam zijn. Zo gezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met kinderen / leerlingen wordt verondersteld. De stappen in het handelingsprotocol wijzen u de weg als u meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

Medewerkers in kolom 2 hebben een signalering- en bespreekverantwoordelijkheid.

- **Signalering van kindermishandeling/ huiselijk geweld als grondhouding:**

De stappen van het handelingsprotocol gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen het basisonderwijs werkzaam zijn. Zo gezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met kinderen en jongeren wordt verondersteld. De stappen in het handelingsprotocol wijzen u de weg als u meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

- **Het communiceren over/bij vermoedens van kindermishandeling:**

Bij uw beroepsprofiel hoort - naast signalering - ook de verantwoordelijkheid om vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld met ouders en kinderen bespreekbaar te maken. Dit houdt in dat u uw vermoedens en signalen bespreekt met het interne (zorg)team binnen de school, dat u overlegt met (één of meer) deskundige collega's en/of dat u collegiaal advies vraagt bij Veilig Thuis. Na overleg met uw collega's/team kan besloten worden dat u zelf (of iemand anders of samen) het gesprek aangaat met het kind en zijn/haar ouders, waarbij u uw zorgen bespreekbaar maakt.

Medewerkers in kolom 3 hebben een signalering-, bespreek- en handelings-verantwoordelijkheid.

- **Signalering van kindermishandeling als grondhouding:**

De stappen van het handelingsprotocol gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle beroepskrachten die binnen het basisonderwijs werkzaam zijn. Zo gezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met kinderen en jongeren wordt verondersteld. De stappen in het handelingsprotocol wijzen u de weg als u meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

- **Het communiceren en handelen bij vermoedens van kindermishandeling:**

Bij uw beroepsprofiel hoort - naast signalering - ook de verantwoordelijkheid om vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld met ouders en kinderen bespreekbaar te maken. Daarnaast wordt van u verwacht dat u hulpverlening in gang zet (of laat zetten) en waar nodig bescherming. Ook maakt u met beroepskrachten binnen en buiten de school afspraken over de onderlinge taakverdeling.

Als IB-er of aandachtsfunctionaris kindermishandeling bent u verantwoordelijk voor de coördinatie van het interne teamoverleg. Als lid van de directie of het bestuur bent u verantwoordelijk voor het beleid, de (interne) organisatie en het creëren van de benodigde randvoorwaarden.

Beroepskrachten moeten in de volgende situaties melding doen bij Veilig Thuis:

1. In **alle** gevallen van (vermoedens van) ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling, dat wil zeggen (vermoedens van) acute- en/of structurele onveiligheid. Als een (minderjarig) slachtoffer zelf om hulp vraagt voor, of zich uit over huiselijk geweld of kindermishandeling (een onthulling doet) kan dat opgevat worden als een acute crisis. Dit moet gemeld worden bij Veilig Thuis (meldnorm 1).
2. In alle andere gevallen waarin, gelet op de competentie, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp geboden of georganiseerd kan worden bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer hulp geboden of georganiseerd wordt om zorgvragers te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, waarbij geconstateerd wordt dat de onveiligheid niet stopt op zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid:

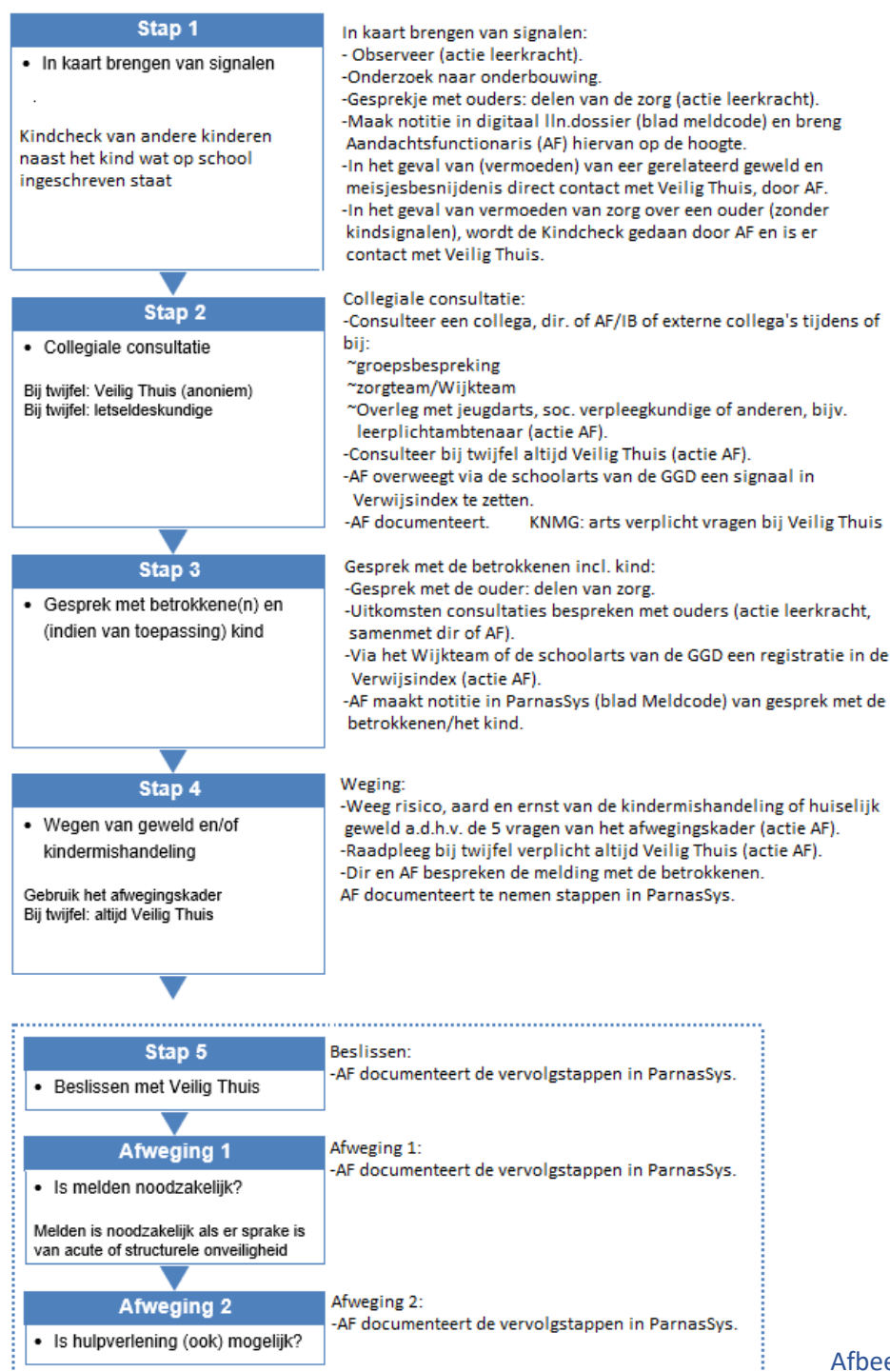
- **Acute onveiligheid:** hierbij is een persoon in direct fysiek gevaar, waarbij de veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en er direct bescherming nodig is.
- **Structurele onveiligheid:** wanneer er in gezinnen of huishoudens sprake is van zich herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties.
- **Disclosure (= onthulling):** dit is een specifieke vorm van acute onveiligheid, waarbij het kind (of de volwassene) uit zichzelf een professional om hulp vraagt bij huiselijk geweld of kindermishandeling, of zich hierover uit zonder hulp te vragen. Het slachtoffer ervaart een acute crisis en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of van gezinsleden.

1. Stappenplan Meldcode

Het stappenplan Meldcode leidt de professional¹ stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. Wanneer er signalen worden opgevangen die mogelijk wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling wordt de Meldcode gestart en alle signalen in kaart gebracht.

¹ Professional = alle medewerkers van de school

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Afbeelding 2

Bij stap 1:

Verslaglegging

Neem bij verslaglegging de volgende regels in acht:

- Beschrijf signalen zo feitelijk mogelijk: leg vast wat er concreet wordt gezien, gehoord, geroken of waargenomen is.
- Vermijd interpretaties, hypothesen en veronderstellingen of vermeld uitdrukkelijk dat het gaat om interpretaties hypothesen en veronderstellingen, die eventueel later bevestigd of ontkracht kunnen worden.
- Vermeld de bron als er informatie van derden(ook bijvoorbeeld de ouder) wordt vastgelegd.
- Leg ook de signalen vast die het vermoeden van huiselijk geweld ontkrachten of in twijfel trekken.

Bij vroeg signalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijke bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die de medewerker bij het kind of in de interactie tussen ouder en kind waarneemt. Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling kan gebruik gemaakt worden van de signaleringslijst uit de bijlagen.

Als het kind uit zichzelf om hulp vraagt of onthult inzake huiselijk geweld of verwaarlozing:

Dan is er vaak sprake van een acute crisis en vreest het kind voor de veiligheid van zichzelf of gezinsleden. Onthulling is onderdeel van meldnorm 1. Dat betekent dat er direct contact opgenomen wordt met Veilig Thuis. Bij een onthulling is het belangrijk om het kind een aantal dingen te vertellen:

- Spreek uit dat je je zorgen maakt over hetgeen het kind vertelt. Geweld hoort niet in een gezin. Het kind heeft er recht op om veilig op te groeien.
- Zeg dat de onthulling reden is voor jou om contact op te nemen met Veilig Thuis, omdat zij deskundig zijn en je met hen wil overleggen welke vervolgstappen je kunt nemen.
- Vertel dat je ten alle tijden met het kind overlegt wat de vervolgstappen zijn en dat zijn/haar mening wordt meegewogen in de beslissing.
- Vertel wat het kind van jou kan verwachten: wat je vanuit jouw rol en verantwoordelijkheden wel en niet voor het slachtoffer kunt doen.

Bij stap 2:

Collegiale consultatie

Collegiale consultatie is, afhankelijk van de casus, mogelijk met de volgende interne collega's: de leidinggevende, de AF-er of een collega uit dezelfde groep. Extern is consult mogelijk met de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van het consultatiebureau of de GGD. De school neemt deel aan het SOT. Hierin is het ook mogelijk om het kind binnen dit team te bespreken. Tevens kan gebruik worden gemaakt van samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin. Een kind kan anoniem besproken worden zonder toestemming van ouders, maar in principe is toestemming nodig. Indien ouders getekend hebben voor bespreking in het SOT, is dit onderdeel gedekt.

Consult bij Veilig Thuis

Indien de AF ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij het kind, kan advies worden gevraagd bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn

van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat AF-er bij elk vermoeden nagaat of hij advies vraagt bij Veilig Thuis.

Consult bij SOT

Voor het bespreken in het SOT wordt een intakegesprek met ouders en/of AF-er door maatschappelijk werk of een ander lid van het SOT gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden. Om het kind 'open' (niet anoniem) te bespreken in het SOT en met andere externe deskundigen is schriftelijke toestemming van de ouder vereist. Indien de AF-er in het contact transparant en integer is, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Ook kan de AF-er advies krijgen van Veilig Thuis over het in gesprek gaan met de ouder.

Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). Het kind kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgcities.

Verwijsindex

Vanaf stap 2 is het raadzaam registratie in de Verwijsindex Risicjongeren te overwegen. Meer informatie hierover is te vinden in hoofdstuk 9.

Bij stap 3:

Gesprek met de ouder

Door ouders te informeren en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouders expliciet uit tot het geven van hun mening en vraag door over kind-gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie: Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt het kind zich thuis? Hoe reageren de ouders daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert het kind hierop? Hoe is de ontwikkeling van het kind tot nu toe verlopen? Hoe ervaren de ouders de opvoeding en hun rol als ouders?

Indien de ouders de zorgen herkennen, kan een begin gemaakt worden met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Ouders moeten vaak eerst gemotiveerd worden, zodat de zorgen over hun kind gedeeld kunnen worden. Het helpt dan om ouders meer informatie te geven over de ontwikkeling van het kind en de effecten van het kind in de huidige situatie.

Gesprek met het kind

Als uitgangspunt geldt dat ouders hierover vooraf geïnformeerd worden. Het kan van belang zijn om een kind alleen te spreken, zonder dat de ouders hierbij aanwezig zijn, zodat het kind zich vrij kan uiten. Vanwege de veiligheid van het kind, jezelf of die van anderen, kan een gesprek gevoerd worden zonder dat ouders hierover van tevoren worden geïnformeerd. Voer hierover altijd overleg met de AF of met Veilig Thuis.

Verslaglegging

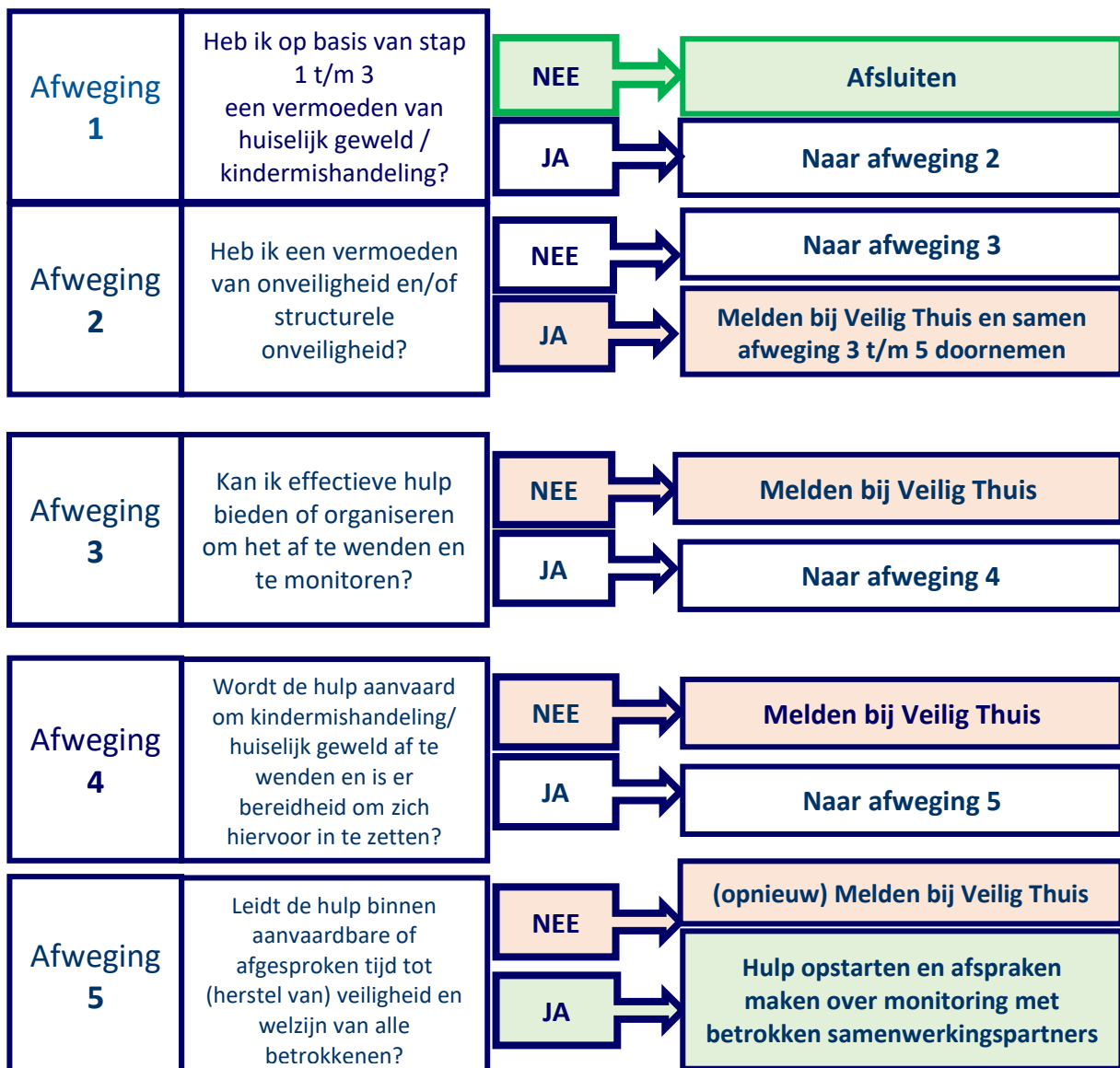
- Met wie is waarover gesproken
- Beschrijf de reacties van de ouder(s) en/of het kind op de signalen die besproken zijn
- Beschrijf de door hen voorgestelde oplossingen
- Leg de afspraken vast gemaakt worden en wie wanneer terugkoppeling geeft

- Ook van het gesprek met het kind wordt vastgelegd welke informatie je gegeven hebt, welke nog ontbreekt en hoe je daar zorg voor draagt (→ *actiepunten participatie kind*, zie: hoofdstuk 2)

Bij stap 4:

Afwegingskader

In stap 4 of 5 (voordat Veilig Thuis wordt ingeschakeld) worden onderstaand afwegingskader doorlopen. Op basis hiervan wordt de beslissing genomen om wel/niet door te gaan naar stap 5.

Bij stap 5:

Beslissen met Veilig Thuis

In deze stap wordt de conclusie van stap 4 besproken en samen met Veilig Thuis besloten of het een melding moet worden of dat hulp inzetten ook kan. In verband met de radarfunctie worden de betrokkenen in beide situaties geregistreerd in het register van Veilig Thuis.

Beslissing 1: Is melden is noodzakelijk?

Stap 5 A: Melden bij Veilig Thuis

Als er sprake is van een vermoeden van acute of structurele onveiligheid:

- Meld het vermoeden bij Veilig Thuis
- Beschrijf zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen die zijn vastgesteld
- Geef duidelijk aan als informatie van de melding (ook) van anderen afkomstig is
- Overleg met V.T. wat er na de melding binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden mogelijk is om het kind tegen het risico op kindermishandeling / huiselijk geweld te beschermen

Besprek de melding vooraf met ouder(s)

Leg uit waarom school van plan is deze melding te gaan doen en wat het doel daarvan is. Blijf in het gesprek bij de feiten en constatering en voorkom interpretaties of waardeoordelen.

1. Vraag ouders uitdrukkelijk om een reactie;
2. In geval van bezwaren van de ouders, overleg op welke wijze er tegemoet kan worden gekomen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast;
3. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind, de ouders en/of mogelijke gezinsleden te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in alle afwegingen de aard en ernst van het

Beslissing 2: Is hulp bieden of organiseren (ook) mogelijk?

Stap 5 B: Is hulpverlening (ook) mogelijk?

Beslis zelf of in samenspraak met Veilig Thuis of passende en toereikende hulp bieden of organiseren (ook) tot de mogelijkheden behoort.

Daarvoor gelden de volgende vereisten:

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen)
- Alle betrokken beroepskrachten hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid. Er wordt gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van geweld
- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en een plan met doelen en evaluatiemomenten van de beroepskrachten. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld
- Indien meerdere beroepskrachten betrokken zijn, zijn er afspraken gemaakt over samenwerking en casusregie op de

geweld en de noodzaak om het kind, de ouders en/of gezinsleden door het doen van een melding daartegen te beschermen;

4. Doe een melding indien de bescherming van de ouder of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Bekendmaking naam

Veilig Thuis kan enkel actie ondernemen als bekend gemaakt wordt over welk gezin het gaat. Daarvoor moet de naam van het kind en het gezin genoemd worden. Artikel 55 van het Uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan het gezin bekend gemaakt wordt.

Een melder kan ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:

- een bedreiging vormt/kan vormen voor het kind, voor de anderen of voor de melder of zijn collega's; of
- de vertrouwensrelatie tussen de school en het kind of het gezin verstoord kan raken.

Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als school een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de IB/AF in zijn contact met Veilig Thuis ook bespreekt wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening kan doen om het kind of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen → = Stap 5 bij de melding om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de medewerker bij het kind, ouders en mogelijke gezinsleden ná melding niet ophoudt. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, het kind blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met VT om zo tot gemeenschappelijke aanpak te komen.

VT houdt degene die melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

veiligheid en (multidisciplinaire) hulpverlening.

Hulp bieden/organiseren is onvoldoende mogelijk indien de beroepskracht binnen de samenwerkingsmogelijkheden van diens organisatie:

- Onvoldoende zicht heeft op (on)veiligheid in het heden
- Onvoldoende zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen)
- Onvoldoende mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden met veiligheid als resultaat.

Constaateert dat onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Verslaglegging Leg vast:

- Welke informatie je bij je melding hebt verstrekt en welke afspraken je met V.T. hebt gemaakt
- Of er over de melding contact is geweest met de ouders en wat de reactie was
- Waarom er vooraf géén contact is geweest met de ouders als dat het geval is
- De naam en functie van de medewerker van V.T. bij wie de melding is gedaan
- De uitkomst van triage door Veilig Thuis
- Wat de uitkomsten zijn van het onderzoek van V.T., ook als gebleken is dat er geen sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld
- Welke hulp geboden of georganiseerd is en op welke manier is voldaan aan de vereisten voor passende en toereikende hulp

2. Participatie Kind

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Serieus genomen worden en een rol hebben in de besluitvorming kan kinderen helpen herstellen van hun ervaringen en hun gevoel van zelfvertrouwen vergroten. Bovendien zijn kinderen een cruciale gesprekspartner: ze beschikken over onmisbare informatie over hun situatie en kunnen vaak goed meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen.

Volgens het Internationaal Verdrag inzake Rechten van het Kind zal het belang van het kind altijd de eerste overweging moeten zijn als er beslissingen worden genomen die een kind raken. Om bij vermoedens van kindermishandeling te kunnen handelen in het belang van het kind, is het essentieel dat kinderen in het hele proces van signaleren en de daaropvolgende beslissingen betrokken worden. Dat wil zeggen dat er naar hun visie gevraagd en geluisterd wordt, dat hun mening meeweegt in beslissingen en dat zij informatie krijgen.

In 2019 is de Meldcode aangescherpt met de meldnormen en het afwegingskader om ernstige of acute situaties van huiselijke geweld en kindermishandeling altijd te melden. In de verbeterde Meldcode is ook het belang van kinderen en hun recht om gehoord te worden opgenomen.

Betekenisvolle participatie

Kort gezegd is participatie betekenisvol als kinderen ervaren dat er naar hen wordt geluisterd en dat ze serieus genomen worden. Hierbij worden vijf essentiële stappen onderscheiden:

1. **Zorg voor een goede voorbereiding zodat het kind goed geïnformeerd een mening kan vormen**
Kinderen hebben informatie nodig over het recht om hun mening te geven in zaken die ook hen raken, over de vraag die er nu ligt en over de impact die hun mening kan hebben op de uitkomsten. Het is belangrijk dat het kind weet wat mogelijke gevolgen van participatie zijn en welke mogelijkheden er zijn om de mening te delen (zelf of via een vertegenwoordiger). Onderdeel van de voorbereiding is ook dat het kind weet wanneer, hoe, waar en met wie de communicatie plaatsvindt. Het kind heeft hier een belangrijke stem in.

2. **Stel het kind in staat zijn of haar mening vrijelijk te uiten**

Het uitgangspunt is dat ieder kind in staat is om zijn/haar mening te uiten. De volwassene sluit aan bij de mogelijkheden van het kind. De omgeving waar het gesprek plaatsvindt is daarbij belangrijk, maar ook de houding en vaardigheden van de volwassene.

3. **Weeg de visie van het kind mee in besluitvorming: geef passend gewicht aan de mening van het kind**

Bekijk per kind naar de mogelijkheden van participatie. Neem de mening van het kind serieus en zorg ervoor dat het een belangrijke rol speelt in de besluitvorming. Bij het wegen van de mening van het kind in de besluitvorming wordt rekening gehouden met de capaciteiten van het kind.

4. **Koppel terug wat met de mening van het kind is gedaan**

Onderdeel van het participatieproces is dat het kind geïnformeerd wordt over de beslissing en de rol die de mening van het kind in de besluitvorming heeft gespeeld. Het integreren van terugkoppeling aan het kind is een goede check of de mening van het kind voldoende is meegewogen. Bovendien is terugkoppeling van groot belang voor het kind zodat het kind zich serieus genomen voelt, weet waarom de beslissing zo genomen is (ook als anders is beslist dan wat het kind voor ogen had) en kan reageren op de beslissing.

5. **Stel het kind in staat om in verweer te komen tegen een beslissing**

Het is belangrijk dat kinderen weten welke klacht-, bezwaar- en beroepsprocedures er beschikbaar zijn als zij vinden dat zij onvoldoende gelegenheid hebben gekregen om hun mening te geven of onvoldoende is meegewogen.

Kernelementen betekenisvolle participatie kind

Kinderen procesinformatie geven

Procesinformatie houdt in dat kinderen gedurende het traject uitleg krijgen over wie wat met welke redenen en op welk moment aan het doen is of gaat doen. Het is belangrijk af te stemmen op welke manier en van wie kinderen deze informatie krijgen.

Informatie over inhoud van zorgen

Wanneer professionals zich zorgen maken over de veiligheid of het welzijn van kinderen, is het in de eerste plaats van belang hen te informeren over de inhoud van de zorgen. Die zorgen zijn immers de aanleiding voor de huidige bemoeienis en eventuele stappen die gezet gaan worden. Het is belangrijk dat professionals kinderen vertellen wat zij over de situatie weten en dat zij dat feitelijk en objectief, en vooral zonder oordeel, doen.

Informatie over het proces en de (vervolg)stappen

Het is voor kinderen belangrijk informatie te krijgen over de stappen die professionals van plan zijn te zetten. Terugblikkend geven mishandelde kinderen vaak aan dat zij het gevoel hebben dat veel hen is overkomen, bijvoorbeeld omdat zij niet begrepen waarom een bepaalde beslissing werd genomen of wat er verder zou gaan gebeuren. Het is belangrijk dat professionals duidelijk zijn over wat zij vanuit hun rol en verantwoordelijkheden kunnen betekenen voor een kind en ook wat zij niet kunnen, zodat het kind realistische verwachtingen kan hebben van wat de professional wel en niet gaat doen.

Een voorbeeld van een toezegging die professionals niet waar kunnen (en mogen) maken, is de belofte wat kinderen vertellen geheim te houden.

Wat professionals wel bij aanvang van een gesprek kunnen:

“Je kan me alles vertellen, als er dingen zijn waarvan je niet wilt dat iemand anders dat weet, zeg het me dan. Dan kijk ik samen met jou of we het tussen ons kunnen houden. Als ik dat niet kan, dan kijk ik samen met jou hoe we het dan gaan aanpakken, maar ik beloof je dat ik niets achter je rug om doe.”

Daarnaast is het belangrijk dat kinderen te horen krijgen dat wat zij meemaken reden kan zijn voor een interventie, en dat die interventie in de meeste gevallen niet (direct) betekent dat een kind of ouder uit huis geplaatst wordt. Dit is belangrijke informatie als tegenwicht tegen de gangbare opvatting (en angst) dat kinderen over wie zorgen zijn uithuisgeplaatst worden.

Informatie over terugkoppeling

Het is gedurende het hele traject belangrijk dat kinderen weten wanneer, hoe en van wie zij terugkoppeling over de genomen stappen kunnen verwachten. Dat geeft kinderen houvast en voorkomt dat kinderen voor verrassingen komt te staan of onwetend zijn over de stand van zaken.

Informatie over besluit(vorming)

Naast inhoudelijke informatie over de besluiten die professionals van plan zijn te nemen, is het belangrijk dat kinderen informatie krijgen over de manier waarop besluiten tot stand komen, op welke manier zij daarin kunnen participeren en dat de professional verantwoordelijk is voor de beslissingen en vervolgacties.

Verschillende studies bevestigen dat transparantie en openheid over het besluitvormingsproces en het uiteindelijke besluit erg belangrijk zijn voor kinderen om de beslissingen te kunnen begrijpen en accepteren. Ook wanneer professionals plotselinge, onverwachte beslissingen moeten nemen, waarbij het onmogelijk was het kind vooraf te informeren of wanneer professionals een besluit moeten nemen dat niet aansluit bij de wens van een kind, is het voor kinderen belangrijk hierover geïnformeerd te worden en uitleg te krijgen over de redenen van dat besluit. Deze informatie helpt kinderen beslissingen te accepteren, ook als die niet zijn zoals zij gehoopt of gewenst hadden.

Tot slot moeten kinderen informatie krijgen over waar en hoe zij kunnen aangeven dat zij het oneens zijn met een beslissing of met de manier waarop hun mening is meegewogen.

Kinderen informeren over hun recht op te groeien zonder geweld

Om te kunnen herstellen van hun ervaringen, hebben kinderen informatie nodig over hun recht om veilig op te groeien. Kinderen die thuis mishandeld worden, zien hun situatie vaak als ‘normaal’ en ‘geaccepteerd’. Als kinderen thuis het voorbeeld krijgen dat je met slaan je zin krijgt en dat ruzies met schelden en ander geweld worden beslecht, hebben zij onvoldoende alternatieven om meningsverschillen geweldloos op te lossen. Het is belangrijk dat zij te horen krijgen dat onenigheden met woorden en respect opgelost moeten worden in plaats van met geweld.

Bovendien denken mishandelde kinderen vaak dat het hun schuld is of dat zij het hadden kunnen voorkomen. Als kinderen horen dat zij het recht hebben op te groeien zonder geweld kan dat kinderen helpen mishandeling, verwaarlozing of het misbruik thuis in het juiste perspectief te plaatsen en hen te ‘ontschuldigen’. Het is daarbij belangrijk kinderen te vertellen dat kinderen liefde, respect en bescherming van hun ouders/verzorgers nodig hebben om gezond op te kunnen groeien en dat het niet goed is voor kinderen als zij vaak bang zijn of zich zorgen maken over hun eigen of iemand anders veiligheid.

Als mishandelde kinderen over de informatie beschikken dat wat zij meemaken niet mag, kan dat tegenwicht bieden aan de van huis uit meegekregen informatie dat dit normaal is

Om kinderen te informeren over hun recht om veilig op te groeien hoeven professionals niet zeker te weten of daadwerkelijk sprake is van kindermishandeling.

Het is belangrijk dat de professional zich realiseert dat informatie over hun recht op te groeien zonder geweld bij kinderen veel vragen kan oproepen over hun eigen thuissituatie. Deze informatie kan nieuw of verrassend zijn, of in ieder geval anders dan zij tot dan toe dachten. Om te voorkomen dat kinderen in verwarring achterblijven, is het belangrijk deze informatie goed in te kaderen en er follow-up aan te geven: kom erop terug, zorg dat het in vervolgacties terugkomt en informeer bijvoorbeeld Veilig Thuis welke informatie het kind hierover gekregen heeft en hoe het kind hierop reageerde.

Deze informatie kan in elke stap van de meldcode aan kinderen gegeven worden. Hieronder een voorbeeld van wat professionals tegen kinderen kunnen zeggen:

“Wat jou overkomt, is niet goed. Ieder kind heeft het recht om op een veilige en prettige manier op te groeien. Ik maak me zorgen om de problemen die er bij jou thuis zijn. Ik vind het belangrijk met jou te praten, ik wil graag weten hoe jij er tegen aan kijkt. Wat zijn de leuke dingen en wat zijn de minder leuke dingen? Zijn er dingen waar jij je zorgen over maakt? Hoe zou jij het graag willen hebben of wat denk jij dat er moet gebeuren? Ik wil dus graag jouw verhaal horen, jij weet het beste hoe het met je gaat! Als ik je een vraag stel die je niet wilt beantwoorden dan hoeft dat niet, ik wil je vooral de kans geven om te vertellen wat je kwijt wilt. Vaak helpt het mensen om te praten over hun problemen, zodat we dan kunnen zoeken naar een oplossing. Soms helpt het al als je met iemand kan praten die je vertrouwt of is het belangrijk dat je ouders hulp krijgen bij de problemen. Of misschien kan iemand waar je ouders het goed mee kunnen vinden helpen, zoals een tante, opa, vrienden of burens.”

Kinderen informeren over hun recht hun mening te geven

Kinderen hebben informatie nodig over hun recht om te participeren om te kunnen beslissen of, en zo ja hoe, zij betrokken willen worden. Naast uitleg over dat het hun recht is hun visie te geven is het belangrijk dat professionals vertellen wanneer en waarover zij hun mening kunnen geven en hoe die wordt meegewogen. Vanaf stap 1 van de meldcode moet deze informatie met kinderen gedeeld worden. Het is belangrijk om als professional flexibel te zijn in de manier en momenten van participatie om zo aan te kunnen sluiten bij de mogelijkheden van kinderen. Bovendien kunnen de manier en momenten van participatie met kinderen besproken worden om zo samen een manier te vinden die past bij hun wensen en mogelijkheden.

Kinderen hebben daarin een keuze: zij mógen hun mening geven, het is geen verplichting. Professionals moeten zich inspannen kinderen de mogelijkheid te geven hun stem te laten horen en kinderen kunnen daarvan af zien.

Het is belangrijk open en eerlijk te vertellen op welke momenten en waarover kinderen hun mening kunnen geven en op welke manier die meegewogen wordt. Enerzijds om een eventuele teleurstelling te voorkomen: als kinderen immers denken dat zij mogen beslissen, kan het tegenvallen als professionals zich genoodzaakt zien andere keuzes te maken. Anderzijds om te voorkomen dat kinderen het als een te zware last ervaren: de verantwoordelijkheid voor de te nemen besluiten liggen niet bij hen, maar bij professionals.

Als kinderen in het begin van het traject om welke reden dan ook besluiten niet te willen participeren, betekent dat niet dat zij dat op latere momenten ook niet willen. In de verschillende fasen van handelen bij vermoedens van kindermishandeling is het van belang dat professionals kinderen op de hoogte blijven houden van de verschillende beslissingen die genomen moeten worden, hen telkens de

mogelijkheid bieden hun mening te geven en helpen een keuze te maken of en hoe zij willen participeren. Wanneer zij in een eerdere fase niet wilden participeren, kunnen zij hier later in het proces wellicht wel aan toe zijn.

De visie van kinderen horen en meewegen

Om te kunnen handelen in het belang van kinderen is het belangrijk de mening van kinderen te kennen en te horen hoe zij de situatie beleven. Hiervoor is het allereerst belangrijk dat professionals kinderen vragen naar hun mening, hen aanmoedigen deze te delen, bereid zijn ernaar te luisteren en deze mee te wegen in de beslissingen. Het is van belang dat de visie van kinderen gedurende het hele traject over alle beslissingen die hen raken wordt gehoord en meegewogen.

Vragen en luisteren naar de mening van kinderen

Kinderen zijn de experts van hun eigen leven en van hun ervaringen. In het handelen bij zorgen over kinderen is het daarom van belang dat professionals weten hoe kinderen zelf tegen hun situatie aankijken en wat zij van de bestaande zorgen vinden. Daarnaast is het belangrijk dat professionals aan kinderen vragen wat zij denken dat er nodig is om de situatie te veranderen. Mits op de juiste manier en op de juiste toon gevraagd, kunnen kinderen vaak goed vertellen hoe het met hen gaat en welke oplossingen zij hiervoor zien.

Dat professionals nagaan welke oplossingen kinderen zelf aandragen, betekent niet dat zij die klakkeloos overnemen. Wel kunnen oplossingen van kinderen hen op nieuwe of andere ideeën brengen over wat in het belang van het kind is. Bovendien voelen kinderen zich erdoor gehoord en gezien, wat cruciaal is voor het herstel van mishandelde kinderen.

Overigens zullen niet alle kinderen op elk moment willen praten of hun mening willen geven. Soms vanwege loyaliteit naar hun ouders: kinderen kunnen het gevoel hebben hun ouders te verraden als zij over hun thuissituatie vertellen, soms omdat ze (nog) onvoldoende vertrouwen hebben in de professional. Het is belangrijk dat professionals dat respecteren en desondanks vervolgstappen nemen. Naast de oplossingen die kinderen zelf zien, zullen professionals ook zelf oplossingen aandragen om de veiligheid te herstellen. Over alle vervolgstappen die professionals van plan zijn te zetten moeten kinderen hun mening kunnen geven. Dat is belangrijk voor kinderen, maar kan ook professionals waardevolle input geven. Als professionals bijvoorbeeld een gesprek met ouders willen voeren, kunnen kinderen in de voorbereiding input geven over het moment waarop het best met ouders gesproken wordt, of dat beter met hun vader en moeder apart of beter samen kan worden gedaan, over de plek waar het gesprek het best kan plaatsvinden, etc.. Ook kunnen professionals met kinderen bespreken wat zij over het verhaal van het kind wel of niet vertellen, aan wie en welke woorden zij gebruiken.

Hieronder een voorbeeld van wat professionals tegen kinderen kunnen zeggen over hun inbreng in het besluit om met ouders te praten:

“Wat jij zegt vertel ik niet letterlijk aan je ouder, maar ik zal wel in grote lijnen aangeven wat we hebben besproken. Wij kunnen samen bekijken hoe ik dat doe en ik zal jou laten weten waarom ik bepaalde dingen moet vertellen.”

De mening van kinderen meewegen en terugkoppelen

Kinderen moeten niet alleen de mogelijkheid krijgen hun visie te geven, er moet ook iets gedaan worden met wat zij vertellen. Dat betekent dat hun oplossingen en wensen in overweging moeten worden genomen bij de te nemen vervolgstappen. Hoe zwaar en op welke manier hun mening precies

meeweegt in het uiteindelijke besluit hangt van verschillende factoren af. Het is belangrijk aan kinderen uit te leggen dat professionals niet kunnen beloven dat een besluit ook hetgeen is wat een kind wil, bijvoorbeeld omdat daarmee de veiligheid van het kind onvoldoende gewaarborgd lijkt te zijn of omdat een oplossing niet haalbaar is.

Wat professionals wel kunnen beloven is dat zij in samenspraak met een kind een besluit nemen. Door niet alleen zelf oplossingen aan te dragen en de mening van kinderen daarop te vragen, maar ook nieuwsgierig te zijn naar de oplossingen die kinderen zelf zien en daarover te praten, ontstaat een gezamenlijke gedragen beslissing. En bovendien kan juist de mening en visie van hun kinderen ervoor zorgen dat ouders inzien dat er zorgen zijn en dat er iets moet veranderen. Over het algemeen kan gesteld worden dat ouders willen dat het goed gaat met hun kinderen. Door allerlei factoren, zoals stress, geldzorgen, psychische problemen, ruzies kunnen ouders hun kinderen uit het oog verliezen. De effecten en de motivatie voor verandering is voor ouders vaak vele malen groter als ze van hun eigen kind horen dat die zich zorgen maakt dan dat een professional zegt dat het niet goed gaat thuis. Als professionals anders moeten beslissen dan kinderen wensen, is het belangrijk dat kinderen uitleg krijgen over de redenen daarvoor. Mishandelde kinderen geven namelijk vaak aan dat als er al naar hun wensen werd gevraagd hen niet werd uitgelegd of en hoe die in besluiten zijn meegenomen. Het is belangrijk dat professionals open en eerlijk zijn over hoe hun perspectief meeweegt. Door te vragen naar de visie van kinderen komen professionals erachter wat voor kinderen echt belangrijk is en wat volgens hen echt verbeterd moet worden. Soms hebben kinderen een andere focus of prioriteit dan professionals.

Reactie op een onthulling van een kind

Een specifieke uitwerking van luisteren naar kinderen is de reactie op een onthulling ('disclosure') van kindermishandeling. Van een onthulling is sprake als een kind uit zichzelf vertelt over onveiligheid thuis. De meeste kinderen praten niet zo snel over problemen thuis: omdat ze zich schamen of schuldig voelen, vanwege loyaliteit naar hun ouders, omdat ze zich niet realiseren dat hun thuissituatie niet normaal is of omdat ze bang zijn voor de consequenties als zij toch praten. Soms zijn kinderen gedwongen tot geheimhouding: 'Als je het vertelt, dan gaat papa naar de gevangenis, dan moet jij ergens anders wonen, dan sla ik je zusje ook...'.

Als kinderen onthullen dat ze thuis in de knel zitten, dan hebben zij een belangrijke drempel overwonnen. Het kan ook betekenen dat zij een acute crisis ervaren. Een gepaste reactie, dat wil zeggen het kind geloven en steunen, is niet alleen cruciaal om te voorkomen dat kinderen terug kruipen in hun schulp en er weer het zwijgen toe doen, maar ook uit een oogpunt van gezondheid. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat geen response of een negatieve response op zo'n onthulling samengaat met een slechtere geestelijke gezondheid en een positieve response tot een betere geestelijke gezondheid.

In navolging van het Afwegingskader in de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld betekent dit dat bij een disclosure een melding bij Veilig Thuis gedaan moet worden, en een zorgvuldige afstemming moet plaatsvinden tussen school, Veilig Thuis en het kind over de vervolgacties. Als een professional namelijk onvoldoende voorbereid met ouders in gesprek gaat over de (door kinderen) geuite zorgen, kan dat leiden tot (verergering van) de situatie en acute onveiligheid tot gevolg hebben.

Kinderen helpen herstellen

Herstel betekent in dit verband: herstel van basisveiligheid, herstel van hechting, herstel van emotionele schade, vertrouwensschade, ontwikkelingsschade en opgelopen achterstanden. Door zo

vroeg mogelijk te werken aan herstel en in te zetten op het verminderen van ernstige en langdurige stress kan verdere schade worden voorkomen.

Sommige kinderen zijn als gevolg van mishandeling, verwaarlozing of misbruik getraumatiseerd geraakt en hebben specialistische hulp nodig om opgelopen schade te helpen herstellen. Voor alle kinderen geldt dat betrokken worden bij beslissingen die hen aangaan hen helpt gevoelens van stress te verlagen en zo kan bijdragen aan het herstel van mogelijke schade: het kind zien en horen helpt hun gevoel van machteloosheid en gebrek aan controle te verkleinen. Het kind merkt dat hij of zij een zekere mate van invloed heeft, wat bijdraagt aan het vergroten van de natuurlijke veerkracht.

Veerkracht is het vermogen om bij ernstige tegenslag terug te veren, goed te functioneren en verder te groeien. Veerkracht is geen vaststaande individuele eigenschap die je hebt of niet, het is een proces dat zich ontwikkelt in interactie met anderen na tegenslag. In het ontwikkelen van veerkracht spelen niet alleen individuele eigenschappen een rol, zoals probleemoplossende en sociale vaardigheden, het gevoel enige invloed te hebben op wat er in het leven gebeurt, enig gevoel van eigenwaarde en gevoel voor humor, maar ook de relatie met een betrouwbare volwassene met wie een kind zich kan identificeren en die helpt gevoelens van stress te verminderen. Een betrouwbare volwassene buitenshuis is extra belangrijk als het kind thuis steun ontbeert, wat vaak bij mishandelde kinderen het geval is.

Sociale steun van een betrouwbare volwassene en professionele hulpverlening, zoals traumahulp, vinden naast elkaar en tegelijkertijd plaats. Kinderen kunnen er alleen bovenop komen als zij gesteund worden door hun omgeving. Dat kan die ene veilige persoon in hun eigen huis zijn, maar ook een betrouwbare volwassene buitenshuis.

Om kinderen te helpen omgaan met gevoelens van stress, is het belangrijk dat professionals hun handelen richten op de volgende drie pijlers:

1. Bieden van veiligheid: door voorspelbaar te zijn, structuur te bieden en duidelijkheid te geven, bieden professionals een omgeving (fysieke veiligheid) en sfeer (psychische veiligheid) waarin kinderen zich kunnen ontspannen
2. Stimuleren van relaties: omvat zowel een positieve relatie met volwassenen als met leeftijdsgenoten, zodat een kind anderen (weer) leert vertrouwen, zich gezien voelt en zich onderdeel kan voelen van een groep
3. Hanteren van emoties en gedrag: door kinderen te leren hun emoties en gedrag beter te begrijpen, impulsen te beheersen en zich op een gepastere manier te uiten.

3. Kindcheck

De Kindcheck valt onder stap 1 van de Meldcode. Bij deze stap (signalen in kaart brengen) zijn het in dit geval oudersignalen die mogelijk een risico vormen voor ernstige schade voor het kind. Het doel van de Kindcheck is ervoor zorgen dat meer kinderen in risicovolle situaties eerder in beeld komen. De Kindcheck geldt ook onderwijsprofessionals die zich zorgen maken op basis van oudersignalen, zonder dat er kindsignalen zijn.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich zorgen maakt over of meent dat er risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van ouders.

Situaties waarbij de Kindcheck ingezet kan worden:

- Psychische problematiek, ernstige chronische of acute psychiatrische stoornis
- Ernstige of acute suïcidale gedachten of gedrag
- Ernstig agressief gedrag & gewelddadig gedrag (wapenbezit)
- Zware verslaving & ernstige uitingen van middelengebruik (drugs, alcohol, medicijnen)
- Vermoedens van huiselijk geweld tussen huisgenoten van de minderjarige kinderen
- (dreigende) Huisuitzetting, afsluiting van gas, water en licht
- Ernstige chronische lichamelijke problematiek of andere problematiek waarbij er sprake is van overbelaste volwassenen, waardoor het risico ontstaat op overbelasting van de kinderen
- Extreem slechte hygiëne in huis, of onveilige of zeer slechte huisvesting
- Echtscheiding waardoor de verblijfsstatus dreigt te worden ingetrokken
- Aanwijzingen dat de ouder vrouwelijke genitale verminking voor zichzelf, de moeder en mogelijke dochters vanzelfsprekend vindt
- Verstandelijke beperking op gebied van sociale interactie, waarbij vermoed wordt dat opvoeden een probleem is en er schade dreigt voor het kind
- Extreme angst voor familieleden in verband met eerschendingen, aanwijzingen huwelijksdrang

Uitvoering Kindcheck

De Kindcheck vraagt van een professional om in sommige ernstige gevallen het gesprek aan te gaan met de ouder. In dat gesprek gaat het er niet om dat de professional de kans op ernstige schade bij de kinderen vaststelt, maar dat hij op een zorgvuldige manier beslist of het nodig is om nader onderzoek te doen.

Maak in je houding tijdens het gesprek en door de wijze waarop je de vragen stelt duidelijk dat je in gesprek gaat uit oprechte zorg voor het kind en dat je inzet is om de ouder en het kind zo goed mogelijk te helpen. Vermijd interpretaties en oordelen, maar vraag goed door naar de feiten. Toon interesse en begrip voor de situatie waarin de cliënt zich bevindt en deel zo mogelijk je zorgen over het kind.

Het gesprek (=stap 3 van de Meldcode):

- Vraag met wie de ouder de zorg voor de kinderen deelt
- Onderzoek met de ouder of hij/zij, ondanks de situatie, lukt om de kinderen voldoende verzorging, zorg en veiligheid te bieden, of dat er al hulp is of (meer) hulp nodig is
- Vraag de ouder of er een (ex-)partner is met kinderen die geregeld aanwezig is
- Vraag de ouder of zij mogelijk zwanger is

Vragen die gesteld kunnen worden:

- *Zijn er meer volwassenen die niet bij u in huis wonen, maar wel een deel van de zorg voor het kind hebben? Zo ja? Wie zijn dat en waaruit bestaat hun aandeel in de zorg?*
- *Hoe lukt het u, ondanks uw situatie, om uw kinderen voldoende zorg te bieden? Wie brengt hen naar school? Wie kookt er, wie brengt ze naar bed?*
- *Vindt u dat u hen voldoende verzorging en veiligheid kunt bieden en kunt u voldoende toezicht op hen houden? Hoe doet u dit?*
- *Op wie kunt u een beroep doen als de zorg voor uw kinderen u teveel wordt? Wat kunnen zij voor u en uw kinderen doen?*
- *Wat denkt u dat uw kinderen merken van de situatie, heeft u enig idee wat uw situatie voor hen betekent, heeft u het daar wel eens over met uw kinderen?*
- *Maakt u zich zorgen over uw kinderen vanwege uw situatie?*
- *Heeft u, of hebben uw kinderen, professionele hulp? Zo ja, vindt u het goed dat we samen met deze hulp gaan overleggen of en zo ja wat we kunnen doen voor u en uw kinderen?*

Na het gesprek:

Op basis van het gesprek stelt de professional vast of de zorgen over mogelijke ernstige schade voor kinderen zijn weggenomen of dat zorgen, ook na het gesprek, zijn gebleven.

Geeft de ouder gericht antwoord op feitelijke vragen, is de indruk dat het juiste informatie is en is de ouder zich bewust van de reële risico's van de situatie, dan:

- Vaststellen of de antwoorden je zorgen over het kind overtuigend hebben weggenomen
- Overleg bij twijfel met een collega, hulpverlener uit eigen kring of die van de ouder, of VT
- Vertel ouder dat je VT gaat vragen om onderzoek te doen als de zorgen blijven bestaan

Ontwijkt de ouder vragen door geen of alleen maar zeer algemene antwoorden te geven, of blijkt de ouder niet in staat om feitelijk juiste informatie te geven of is hij/zij zich niet bewust van de reële risico's, dan:

- Vaststellen op basis van de situatie en het gesprek, of er nog steeds risico aanwezig is voor ernstige schade of onveiligheid voor de kinderen
- Check of de andere hulpverlener die bij het gezin betrokken is, in staat is de situatie van de kinderen te beoordelen. Vraag zo nodig advies bij Veilig Thuis
- Leg de ouder uit dat je de stappen van de Meldcode gaat volgen, waarbij je mogelijk Veilig Thuis gaat vragen om een onderzoek te doen, zodat op basis daarvan zo nodig (extra) hulp voor hen in gang gezet kan worden. (Stap 5 van de Meldcode)

Kindcheck en dossiervorming

Leg vast:

- De conditie of omstandigheden van de ouder waardoor naar mening van de professional risico ontstaat op ernstige schade of bedreiging van de veiligheid en het welzijn van de kinderen
- Of er meerdere minderjarige kinderen bij de ouder thuis wonen, wie er voor hen zorgen en of de ouder zwanger is
- De beslissing die op basis van de situatie en het gesprek met de ouder genomen wordt

- Beschrijf waarom de conditie of situatie van de ouder risicovol is voor het kind en dat er daarom nader onderzoek nodig is

In iedere fase van de Kindcheck en van de Meldcode kan op basis van anonieme gegevens advies gevraagd worden bij Veilig Thuis.

4. Kenmerken & signalen kindermishandeling

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (*echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort*). Hoe meer signalen en/of kenmerken bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand onderstaande signalen-/kenmerkenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen/kenmerken uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan.

De signalen en kenmerken die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

Lichamelijke mishandeling

De ouder verwondt het kind of staat toe dat het kind verwond wordt anders dan ten gevolge van een ongeluk:

- Slaan, stompen, schoppen, door elkaar schudden, opzettelijk laten vallen, branden, snijden, krabben, verstikken, dwingen om schadelijke dingen te eten, vergiftiging
- Meisjesbesnijdenis (*strafrechtelijk verboden*)
- Shaken Baby Syndroom: *verzameling van signalen en symptomen als gevolg van heftig door elkaar schudden van de baby*
- Syndroom van Münchhausen-by-Proxy: *een volwassene die bij het kind ziekteverschijnselen nabootst, verergert, veroorzaakt en/of verzint*

Signalen:

- Blauwe plekken
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften:

- Niet zorgen voor voldoende of geschikt eten voor het kind
- Niet zorgen voor geschikt onderdak/slaapgelegenheid voor het kind
- Niet zorgen voor medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg
- Niet zorgen voor voldoende zorg voor hygiëne
- Niet zorgen voor voldoende toezicht
- Niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding

Signalen:

- Kind komt zonder ontbijt/eten op school
- Kleding oogt en stinkt
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Slecht gebit

Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind

- Het bedreigen of uitschelden van een kind als systematisch patroon van kleineren en denigreren
- Het kind tot zondebok maken
- Het belasten met een te grote verantwoordelijkheid, eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen
- Het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag
- Het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle
- Het kind is getuige van geweld in het gezin
- De ouder geeft het kind de schuld van relatieproblemen
- De ouder staat geen vriendschap tussen leeftijdsgenootjes toe

Psychische verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft

- Niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact
- Niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie
- Niet zorgen voor regelmatige schoolgang
- De ouder heeft geen interesse in de bezigheden van het kind laat het vaak alleen

Signalen van relationele problemen ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- kind is bang voor ouders;
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn;
- ouder troost het kind niet bij huilen;
- ouder klaagt overmatig over het kind;
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind.

Signalen van relationele problemen ten opzichte van andere volwassenen:

- bevriezing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

Signalen van relationele problemen ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen;
- is niet geliefd bij andere kinderen;
- wantrouwend;
- terugtrekken in eigen fantasiewereld

Seksueel misbruik

De ouder heeft seksueel contact met het kind, probeert dit te hebben of laat het kind kijken naar, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de betrokken ouder en/of uit geldelijk gewin

- Pornografisch materiaal laten zien
- De ouder betreft het kind in wederzijdse masturbatie
- Penetratie door vingers, voorwerpen of penis
- Aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt
- Aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (*ongepast kussen, strelen van borsten*)

Signalen van lichamelijke kenmerken:

- verwondingen aan genitaliën;
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus;
- problemen bij het plassen;
- recidiverende urineweginfecties;
- pijn in de bovenbenen;
- pijn bij lopen en/of zitten;
- seksueel overdraagbare ziekten.

Signalen van relationele problemen:

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.

Signalen van gedragsproblemen afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen;
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- niet leeftijdsadequaate seksueel spel;
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- angst om zich uit te kleden;
- angst om op de rug te liggen;
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- schrikken bij aangeraakt worden;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- geen plezier in bewegingsspel.

Eer gerelateerd geweld

Dit is de overkoepelende term voor alle vormen van dwang, psychisch en fysiek geweld, ter bescherming en herstel van de familie-eer tegen de (vermeende) eerschender.

- Eermoord
- Gedwongen zelfmoord
- Verstoting
- Seksueel misbruik
- Genezingsrituelen en bezweringen

Signalen die kunnen duiden op eer gerelateerd geweld:

- (structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders;
- verminderde prestaties
- verzoek om verlengde vakantie;
- te laat terugkeren uit land van herkomst;
- opzien tegen komende vakantie;
- gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk, niet zelfstandig mogen reizen;
- sociale isolatie/ verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden;
- verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom;
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag);
- geroddeld over een meisje op school en/of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar;
- deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit;
- dubbellevens, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school.

Meisjesbesnijdenis

De WHO onderscheidt vier typen meisjesbesnijdenis die variëren in ernst. Alle vier die typen zijn verboden in alle omstandigheden en strafbaar.

Huwelijksdwang

Huwelijksdwang en achterlating zijn niet altijd een gevolg van een eerkwestie, er kunnen ook financiële of verblijfsrechtelijke redenen zijn. Als een jongere een dergelijk huwelijk weigert, kan dit alsnog een eerkwestie worden. Ook vormen van huwelijkse gevangenschap vallen onder eergerelateerd geweld. Het komt voor dat de medewerking van een echtgenoot nodig is om een formeel of informeel, religieus huwelijk te beëindigen. Als de echtgenoot deze medewerking weigert, is er sprake van huwelijkse gevangenschap.

Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huishoudelijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Opstandigheid;
- Angst;

- Negatief zelfbeeld;
- Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Zichzelf beschuldigen;
- Verlegenheid.

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- gebrek aan sociale vaardigheden.

Overige signalen die kunnen duiden op kindermishandeling en/of huiselijk geweld

Signalen van ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling;
- Regressief gedrag;
- Niet zindelijk zijn

Signalen van gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering;
- Labiel, nerveus gespannen;
- Depressief;
- Angstig;
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- Agressief;
- Hyperactief;
- Destructief;
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- Vermoeidheid, lusteloosheid;
- Niet huilen, niet lachen;
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- Schuld- en schaamtegevoelens;
- Zelfverwondend gedrag;
- Eetproblemen;
- Anorexia / boulimia;
- Slaapstoornissen;
- Bedplassen / broekpoepen.

Overige medische signalen

- Ondervoeding;
- Achterblijven in lengtegroei;
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.).

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden;
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- Onzeker, nerveus en gespannen;
- Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Negatief zelfbeeld;
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Afspraken niet nakomen;
- Kind opeens van school afhaken;
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- Psychiatrische problemen;
- Verslaafd.

Signalen gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin;
- Ouder die er alleen voorstaat;
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Isolement;
- Vaak verhuizen;
- Sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- Veel ziekte in het gezin;
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

Signalen voor professionals in het onderwijs

- Leerproblemen
- Taal- of spraakproblemen
- Plotselinge terugval in schoolprestaties
- Faalangst
- Hoge frequentie ziekteverzuim
- Altijd heel vroeg op school zijn en na schooltijd op school(plein) blijven
- Regelmatig te laat op school komen
- Geheugen- of concentratieproblemen
- Geen of weinig belangstelling van de ouders voor (de schoolprestaties van) het kind
- Angstig bij het omkleden (bijvoorbeeld bij gym)
- Afwijkend gedrag wanneer de ouders het kind van school halen
- Kind wordt onverwacht uitgeschreven zonder afscheid
- Onverzorgd naar school komen
- Zonder ontbijt/lunchpakket naar school komen
- Ouders nemen schooladviezen niet over
- Te hoge druk op schoolprestaties

Het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

Het syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. MBPS kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van MBPS.

Signalen die kunnen duiden op het betreffende syndroom zijn o.a.:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- Vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

Signalen specifiek voor slachtoffers loverboys

- Plotseling afwijkende normen en een plotselinge obsessie voor seks
- Plotselinge belangstelling voor bepaalde jongens, veel nieuwe contacten, gaat om met ouderen
- Extra sociaal wenselijk opstellen, om maar niet op te vallen
- Weinig of steeds minder binding met thuis / thuis veel problemen
- Wisselt snel van emoties, is weinig flexibel, ziet niet hoe situaties kunnen veranderen
- Verandering van kleding en make-up: vaak heel verzorgd en erg uitdagend uiterlijk
- Psychosomatische klachten (schreeuw om aandacht)
- Lage zelfwaardering, weinig realistisch zelfbeeld
- Makkelijk beïnvloedbaar, durft/kan geen grenzen aangeven
- Veel geld of dure spullen (via loverboy)
- Veel op straat rondhangen: daar zijn vrienden die de leemte van thuis opvullen
- Overdreven vrolijk (maskeren wat er werkelijk speelt)
- Overdreven verhalen vertellen: stoer doen, zoeken naar aandacht
- Op verschillende plekken totaal ander gedrag vertonen (verschillende werelden)

- Vertoont wegloopgedrag
- Vermijdt het onderwerp prostitutie of projecteert het op anderen

Opmerkelijk dat meisjes die al geronseld zijn, nieuwe meisjes vaak op weg helpen!

5. Documenteren

Het documenteren is een belangrijk onderdeel van de Meldcode. Het is belangrijk voor de continuïteit, kwaliteit en verantwoording.

Dossier

Onder het dossier valt alles wat je vastlegt over kind en ouder. Het dossier valt onder de AVG-wetgeving. Persoonlijke werkaantekeningen behoren juridisch gezien tot het dossier. Het is niet toegestaan om een geheim dossier aan te leggen. De inhoud van het dossier is als regel bekend bij betrokken ouders. Hierop gelden twee uitzonderingen:

1. Signalen die eerst nog intern besproken worden, voordat je met ouders in gesprek gaat
2. Signalen die je niet kunt bespreken vanwege de veiligheid van het kind, de ouder of de professional.

Zorgvuldig documenteren

Let bij het documenteren op zorgvuldig omschrijven van:

- Feiten van interpretaties scheiden
- Met wie, hoe, wanneer en waarover is gesproken
- Zorg voor voldoende onderbouwing van de feiten
- Vermeld de bron als informatie afkomstig is van anderen
- Beschrijf de visie van het kind en de ouder
- Oordelen binnen de eigen deskundigheid en gebaseerd op feiten
- Diagnoses alleen van bevoegde deskundigen
- Neutraliteit bij mening van iemand over een ander
- Actualiteit van de gegevens
- Beschrijven van het vervolg.

Bewaartermijn

Voor onderwijs geldt voor het leerlingdossier in het algemeen een bewaartermijn van twee jaar

Voor de gegevens van verzuim en afwezigheid en over in- en uitschrijving van een leerling is de bewaartermijn vijf jaar.

Gegevens van leerlingen die naar het speciaal onderwijs zijn doorverwezen, moeten drie jaar bewaard worden.

Bovenstaande termijnen worden gerekend vanaf het jaar dat de leerling de school verlaat.

Rechten van het dossier

Het dossier is van de school. De betrokken ouder (en het kind) heeft een aantal rechten ten aanzien van de gegevens die in het dossier zijn vastgelegd en die op hem betrekking hebben:

- Inzage en afschrift
- Correctie
- Vernietiging

Uitzonderingen:

Een uitzondering op het inzagerecht kan worden gemaakt als door inzage of het afschrift de privacy van een ander wordt geschonden, bijvoorbeeld de privacy van andere gezinsleden.

6. Juridisch kader bij de Meldcode → geheimhoudingsplicht

Beroepsgeheim/geheimhoudingsplicht

Het beroepsgeheim verplicht de professional om geen informatie over de ouder/kind aan derden te verstrekken, tenzij daar toestemming voor is gegeven. Deze integriteit maakt het mogelijk dat ouder en of kind naar de professional toe kan en durft te komen om open over hun zorgen te spreken. Zij mogen er op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders komt.

Omgang met het beroepsgeheim vraagt geheimhouding waar mogelijk, maar zorgvuldige doorbreking van het beroepsgeheim waar nodig. In principe wordt er nooit informatie met derden gedeeld zonder dat daar toestemming voor is van de ouder.

Conflict van plichten (doorbreken beroepsgeheim/geheimhoudingsplicht)

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van het kind behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik spreek?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van het kind of de ouder te vragen of te krijgen voor het bespreken van de situatie met iemand die kan helpen?
4. Zijn de belangen van het kind/ouder die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze opwegen tegen de belangen die het kind/ouder heeft als ik zwijg?
5. Als ik besluit te spreken, aan wie moet ik dan, welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief aangepakt kan worden?

Meldrecht

Toch is het ook mogelijk om zonder toestemming melding van huiselijk geweld en/of kindermishandeling onder bepaalde voorwaarde te doen. De onderwijsprofessional is dan van mening dat de plicht om te spreken zwaarder weegt dan de geheimhoudingsplicht. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als op die manier ernstige mishandeling voorkomen kan worden.

Voor vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling is in de Wet op de Jeugdzorg een meldrecht vastgelegd. Op basis van dit meldrecht heeft de professional het recht om vermoedens van kindermishandeling, zo nodig zonder toestemming, te melden bij Veilig Thuis. Daarbij moet wel verantwoord worden waarom er zonder toestemming gemeld wordt.

Informatie delen met toestemming:

- Extern over de zorg, in stap 2 van de Meldcode
- Uitleggen met wie en waarom overleg
- Stel vast of je toestemming hebt, leg dit vast
- Bij geen toestemming, beschrijf de vervolgstappen

Informatie delen zonder toestemming:

- Veilig Thuis, in stap 2 van de Meldcode (anoniem)
- Extern en intern anoniem
- Overweeg een melding bij Veilig Thuis als de ouder geen toestemming geeft
- Gebruik het conflict van plichten
- Als informant van Veilig Thuis

Vuistregel voor het delen van informatie:

- Vertel het kind/de ouder dat je informatie over hem wilt opvragen, waarom dat nodig is en bij wie je dat gaat doen
- Vraag wat de ouder/kind daarvan vindt & stel vast of je toestemming hebt
- Kom tot een besluit, waarbij informatie op basis van toestemming de voorkeur heeft, maar niet noodzakelijk is. Informeer de ouder/het kind over je besluit
- Besluit of het mogelijk is dat je de ouder/het kind aanwezig is bij de informatie-uitwisseling

Afwijken over de regels over openheid kan alleen in verband met de veiligheid van het kind, de ouder, jezelf of van anderen!

Informatieoverdracht naar andere organisaties

Vraag aan de ouder in een gesprek toestemming of je informatie/zorgen mag overdragen naar bijvoorbeeld een andere school. Leg daarbij vooral ook uit waarom je het nodig vindt om bepaalde informatie aan de school te geven en aan wie je de info wil verstrekken.

Van kinderopvang naar basisschool mag informatieoverdracht niet zonder toestemming van de ouder. Vraag om toestemming en geef aan dat de reactie van de ouder wordt toegevoegd. Geeft de ouder geen toestemming, dan kan het conflict van plichten gebruikt worden. Is er sprake van ernstige bedreiging in de ontwikkeling van het kind, dan kan melding gemaakt worden bij Veilig Thuis.

Van basisschool naar voortgezet onderwijs is het een wettelijke verplichting om een overdracht te doen. Bespreek altijd met ouders als er zorgen in beschreven staan en leg ook dan weer uit waarom het belangrijk vindt deze informatie te verstrekken en aan wie je dit doet.

Overleg in het kader van Passend Onderwijs, bijvoorbeeld met andere instanties, niet zonder toestemming van de ouder. Geef hierbij aan dat overleg noodzakelijk is om de juiste zorg te kunnen bieden. Bij weigering kan gemeld worden bij Veilig Thuis.

Toestemmingsformulieren die ouder bij de start van het onderwijs tekenen, zijn niet geldig voor informatie-uitwisseling in verband met deze extra zorg.

Vastleggen van de afweging

Het verstrekken van gegevens aan derden moet altijd goed gemotiveerd kunnen worden, ook achteraf. Leg daarom alle stappen die gezet worden rondom het doorbreken van het zwijgen vast in het dossier. Hoe meer informatie, hoe beter.

Is er toestemming van de ouder/het kind, vermeldt dan voor welke informatie die toestemming geldt en met wie je gegevens mag uitwisselen.

Is er geen toestemming, noteer dan wel de pogingen die je hebt ondernomen om deze te verkrijgen. Beantwoordt de vijf vragen van het Conflict van plichten, zet de afwegingen op papier en voeg dit toe aan het dossier.

Wie alles goed vastlegt, is beter in staat om goede hulp te bieden, zeker als een zorgrelatie langere tijd duurt. Zo kun je je later goed verantwoorden.

Juridische basis van het protocol

Ten grondslag aan dit protocol ligt de juridische basis vanuit:

- Het Internationale verdrag inzake de Rechten van het Kind
- De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

- De Wet primair onderwijs (art. 4a, 4b, 4c), de Wet op de expertisecentra (art.4a, 4b, 4c) en de Wet voortgezet onderwijs (art. 3a, 3b, 3c):
- Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (*inclusief de verplichting in contact te treden met de vertrouwensinspectie*).
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Zorgplicht veiligheid op school.
- De Jeugdwet.
- De Wet maatschappelijke ondersteuning.

7. Ouderschap, gezag en echtscheiding

Juridisch ouderschap

Volgens de wet is de juridische moeder de vrouw uit wie het kind is geboren of de vrouw die het kind heeft geadopteerd.

De juridische vader is volgens de wet de man die:

- Met de moeder getrouwd is op het moment van de geboorte
- Een vaderloos kind heeft erkend
- Een kind heeft geadopteerd
- Door de rechter als vader van het kind is aangewezen (*op verzoek van moeder of het kind*)

Gezag

Gezag geeft aan wie er zeggenschap heeft over kinderen tot 18 jaar. Degene die het gezag heeft noemt met de wettelijk vertegenwoordiger. Dat wil zeggen dat hij de belangrijke beslissingen neemt in de opvoeding, zoals schoolkeuze, woonplaats, wel of geen (jeugd)hulp / medisch onderzoek.

Ouderlijk gezag of voogdij

Het gezag is bijna altijd in handen van de ouder(s) van het kind. Oefent een niet-ouder het gezag uit, dat heet het gezag voogdij. Er wordt alleen een voogd benoemd als beide ouders zijn overleden, of als de rechter het gezag van beide ouders heeft beëindigd.

Een gezinsvoogd is een functionaris die in het kader van ondertoezichtstelling (ots) hulp en steun organiseert in het gezin. Een gezinsvoogd is geen wettelijke vertegenwoordiger, want bij een ots houden ouders het gezag.

Gezamenlijk gezag van ouders

Ouders krijgen automatisch samen het gezag als hun kind tijdens hun huwelijk wordt geboren. Als ouders niet getrouwd zijn, krijgt alleen de moeder het gezag. Als de partner van de moeder het kind bij de burgerlijke stand erkent, ontstaat juridisch ouderschap, maar geen gezag (nog geen zeggenschap). Ook kunnen ouders hun gezamenlijk gezag inschrijven bij het Centraal Gezagsregister.

Gezamenlijk gezag van ouders nadat de relatie is verbroken

Achterhaal in de eerste contacten hoe het zit met gezag over een minderjarige. Je mag af gaan op de informatie die de ouder je daarover geeft, tenzij je redenen hebt om daarover te twijfelen.

Ook na de echtscheiding blijven ouders in principe gezamenlijk het gezag hebben. Dat betekent dat beide ouders, ongeacht bij wie het kind woont, evenveel over het kind te zeggen hebben. Alleen in die gevallen waarin de belangen van kinderen structureel en ernstig klem dreigen te raken door het gezamenlijk gezag kan een **rechter**, op verzoek van de ouder(s), het gezag aan één ouder toewijzen. In dat geval heeft één ouder het gezag en dus de zeggenschap.

In meer dan 90% van de echtscheidingen blijft het gezag bij beide ouders. Zegt een ouder dat hij eenhoofdig gezag heeft, vraag dan goed door of vraag om een uittreksel uit het gezagsregister. Professionals hebben immers de plicht om een juridische ouder zonder gezag op zijn verzoek te informeren over het kind. Het gaat niet om inzage in het dossier maar om informatie op hoofdlijnen.

Centraal gezagsregister

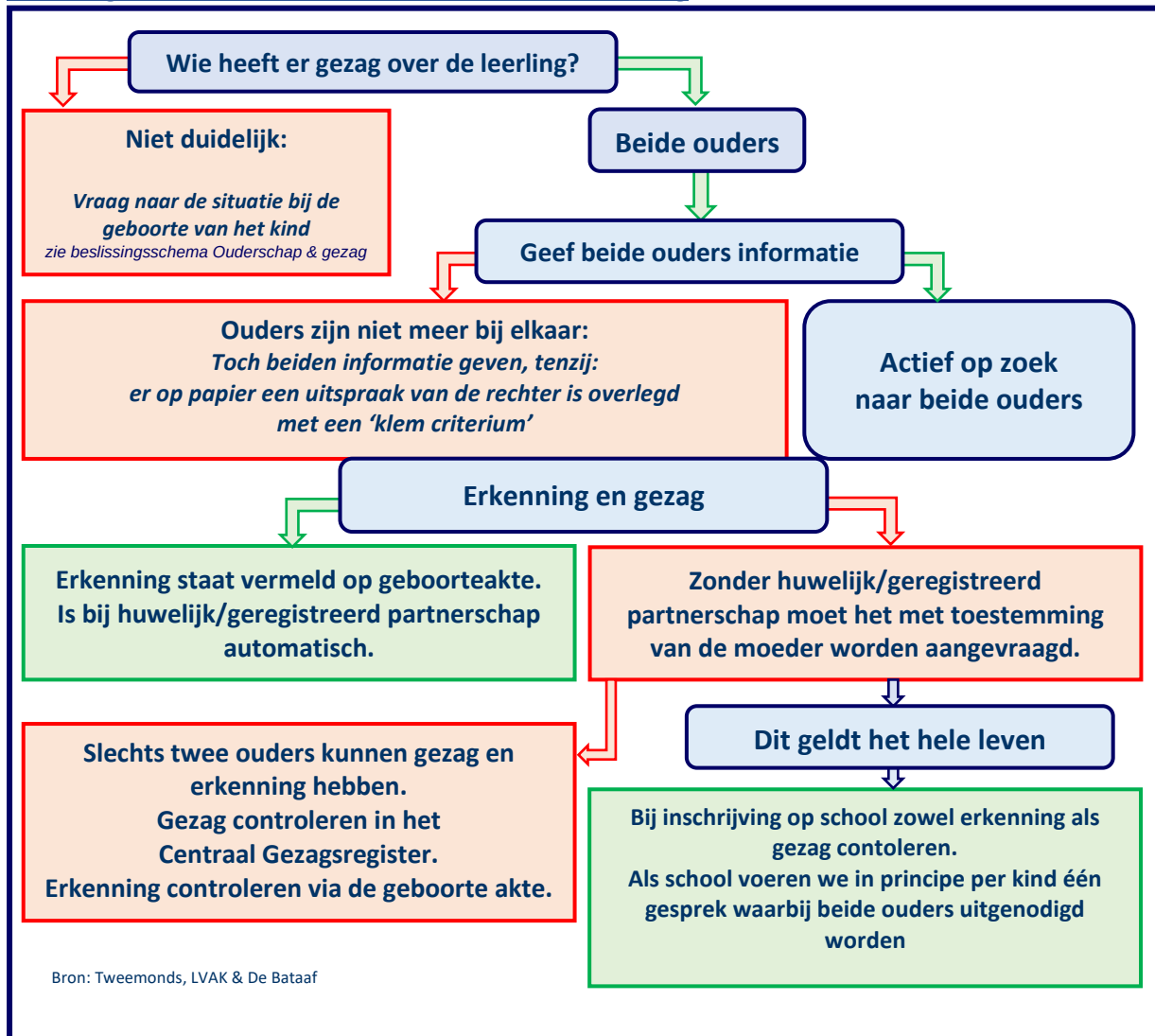
In dit register worden rechterlijke uitspraken over het gezag vastgelegd:

- Gezamenlijk gezag dat niet getrouwde ouders hebben laten inschrijven
- Eénhoofdig gezag van een ouder na een echtscheiding
- Ondertoezichtstelling
- Beëindiging van het ouderlijk gezag
- Benoeming van een voogd over een kind

Beslissingsschema Ouderschap & gezag

Beslissingsschema Betrokkenheid & informatievoorziening

8. Taken en bevoegdheden op schoolniveau

Binnen schoolorganisaties hebben we de kerntaak om goed onderwijs in een veilige schoolomgeving te verzorgen. In dit hoofdstuk worden de taken en bevoegdheden op schoolniveau uiteengezet.

Directeur-Bestuurder (Bevoegd Gezag) van de stichting

Het Bovenschools bevoegd gezag is eindverantwoordelijk voor de totstandkoming, coördinatie en de uitvoering van kindermishandeling en huishoudelijk geweld. Het bestuur conformeert zich aan de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en ontwikkelt op basis daarvan beleid. Het bestuur ziet toe op uitvoering en toetsing van het beleid binnen de onderwijsinstelling.

Het bestuur draagt zorg en verantwoordelijkheid voor adequate samenwerking met gemeente(n), kinderopvang en jeugd- en/of sociale wijkteams. Het bestuur mandateert schoolleiders voor de uitvoering van het beleid. Daarnaast draagt het bestuur zorg voor adequate samenwerkingsafspraken met de vertrouwensinspectie van het onderwijs.

De schoolleiding

De schoolleider heeft het mandaat om het beleid van de onderwijsinstelling op de eigen school uit te voeren, dat geldt ook voor de implementatie van de meldcode. Hij faciliteert en ondersteunt de aandachtsfunctionaris en zorgt ervoor dat er afstemmingsafspraken worden gemaakt met het schoolmaatschappelijk werk en andere begeleidingsfunctionarissen.

In samenspraak met de aandachtsfunctionaris initieert de schoolleider scholing voor en begeleiding van het schoolteam, zodat alle medewerkers kindermishandeling/huiselijk geweld op professionele wijze kunnen signaleren en aanpakken en de slachtoffers een veilige omgeving kunnen bieden. De schoolleider legt en onderhoudt contacten met het management van de kinderopvang i.v.m. de overdracht van de kinderen. De schoolleider ziet erop toe dat er contact is met de BSO die wordt bezocht door de kinderen van de school. In samenspraak met de aandachtsfunctionaris zorgt de schoolleider (conform bestuurlijke samenwerkingsafspraken) voor duidelijke communicatielijnen en heldere werkafspraken met de kinderopvang (PO), de jeugd-/sociale wijkteams, Veilig Thuis en met de politie. De schoolleider voert zo nodig zelf taken uit in het kader van de meldcode (deelname aan oudergesprekken en overleg met jeugd- en/of (sociale) wijkteam en Veilig Thuis).

De aandachtsfunctionaris (AF)

Elke school heeft een (geschoolde) aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld. De taak van AF kan, afhankelijk van de specifieke schoolorganisatie, worden gecombineerd met andere taken, zoals coördinator sociale veiligheid, zorgcoördinator of intern begeleider.

De AF draagt zorg voor een adequate uitvoering van de meldcode. De meldcode en de werkwijze worden elk jaar in het schoolteam besproken en geëvalueerd.

De aandachtsfunctionaris is sparringpartner voor individuele medewerkers die zorgen hebben over een leerling. Hij begeleidt medewerkers bij het signaleren en handelen en draagt zorg voor de interne afstemming van de acties die worden ondernomen. Indien gewenst voert de AF, in afstemming met de leerkracht of andere functionarissen, zelf gesprekken met ouders en kinderen.

Voor externe hulpverleningspartijen is de aandachtsfunctionaris het eerste aanspreekpunt. Daartoe onderhoudt zij regelmatig contact met de kinderopvang en met medewerkers van het jeugd-/sociale team en van Veilig Thuis.

De aandachtsfunctionaris zorgt voor een lijst met alle contactpersonen en hun contactgegevens.

Overige medewerkers van de school

Elke medewerker beschouwt het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld als onderdeel van zijn of haar functie. De medewerkers zijn bereid om activiteiten uit te voeren in het kader van de meldcode en om de slachtoffers een veilige omgeving te bieden. Bij (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld neemt de medewerker contact op met de aandachtsfunctionaris om de meldcode te kunnen uitvoeren.

Aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld

WIE IS BINNEN DE SCHOOL WAAR VERANTWOORDELIJK VOOR?

College van Bestuur

Eindverantwoordelijk voor de totstandkoming, coördinatie en uitvoering van aanpak.

Taken: ontwikkelen beleid, toe zien op uitvoering en toetsing en zorgen voor samenwerkingsafspraken met externe instanties.

**BEWEGING TEGEN
KINDERMISHANDELING**

Schoolleiding

Beschikt over mandaat om het beleid uit te voeren.

Taken: implementeren meldcode, aanstellen aandachtsfunctionaris, ontwikkelen scholingsmogelijkheden en lesmateriaal voor medewerkers, geven van voorlichting aan ouders en zorgen voor werksafspraken met externe instanties.

Aandachtsfunctionaris

Zorgdragen voor adequate uitvoering meldcode.

Taken: sparringspartner en begeleider van medewerkers, zorgen voor afstemming rond acties en eerste aanspreekpunt van externe hulpverleningspartijen en -instanties.

Individuele medewerker

Beschouwt signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld als onderdeel van functie.

Taken: uitvoeren taken rond meldcode, volgen van scholing en contact opnemen met aandachtsfunctionaris bij (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld.

Externe instanties

School werkt samen met kinderopvang, gemeente(n), jeugd-/sociale wijkteams, Veilig Thuis, politie en vertrouwensinspectie van het onderwijs.

Verwerkt in Handelingskader:

1. Er is een protocol meldcode conform de eisen zoals omschreven in de verbeterde meldcode 2019.
2. Iedere instelling heeft een of meer geschoolde aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling. De aandachtsfunctionaris heeft voldoende tijd, geld en mandaat om de taken zoals omschreven in de landelijke taak/functieomschrijving van de Landelijke Vereniging Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK) te kunnen vervullen.
3. Iedere professional die direct contact heeft met leerlingen wordt geschoold in het werken met de Meldcode.
4. Er is een plek in het elektronisch dossier waar de zorgen en ondernomen acties gedocumenteerd kunnen worden en makkelijk zijn terug te vinden.
5. Er is minimaal vier keer per jaar overleg met de belangrijkste ketenpartners over beleid en samenwerking in de praktijk.

9. Samenwerking met andere organisaties

Rondom de zorg voor kinderen is er contact met andere organisaties. Het is belangrijk dat de school deze organisaties, hun functies kent en hen weet te vinden. In het kader van de meldcode zal het meeste beroep worden gedaan op Veilig Thuis. Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op kan worden genomen met Veilig Thuis. Ook andere organisaties kunnen ingeschakeld worden. Zorgen over een kind hoeven niet altijd op kindermishandeling of huiselijk geweld te duiden. Ze kunnen ook te maken hebben met de opvoeding. Als de problemen veroorzaakt worden door de opvoedingssituatie dan kan bijvoorbeeld ook contact worden opgenomen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Dit hoofdstuk geeft informatie over de volgende organisaties:

- Veilig Thuis
- Verwijsindex
- Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)
- Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
- SOT
- Geestelijke Gezondheidsdienst (GGD)
- Raad van kinderscherming

In de bijlagen is de sociale kaart van de school met de adresgegevens en contactpersonen opgenomen.

Veilig Thuis

Taken Veilig Thuis:

- **Adviseren:**
In stap 2 van de Meldcode moet de professional 'bij twijfel' altijd advies vragen bij Veilig Thuis. Het vragen van advies moet op basis van anonimiteit van de direct betrokkenen. Veilig Thuis registreert (in principe) adviezen op naam van de adviesvrager. Bij afspraken over een vervolgadvis legt VT de contactgegevens van de adviesvrager vast. VT kan de adviesvrager adviseren om de adviesvraag om te zetten in een melding, indien er mogelijk sprake is van acute dan wel structurele onveiligheid of van een multi-problematische leefsituaties waarbij direct betrokkenen niet open staan voor hulpverlening. De overweging om de verantwoordelijkheid voor het zicht op veiligheid op zich te nemen, bespreekt Veilig Thuis met de adviesvrager. De verantwoordelijke VT-medewerker neemt het besluit naar multidisciplinair overleg en adviseert de adviesvrager over het besluit en de gevolgen.
- **Ondersteuning aan adviesvrager:**
 - *Ondersteunen in de voorbereiding van de gesprekken met de directbetrokkenen*
 - *Ondersteunen tijdens gesprekken met directbetrokkenen*
 - *Ondersteunen in het opstellen/bespreken van een veiligheidsplan*
 - *Bijwonen van lokaal teamoverleg*
- **Radarfunctie:**
 - *V.T. registreert de betrokkenen met de zorg in het registratiesysteem van Veilig Thuis*
 - *V.T. kijkt bij iedere melding in dit systeem of de betrokkenen bekend zijn*

- **Veiligheidsbeoordeling (voorheen Triage)**

Een professional maakt bij het doen van stap 5 van de Meldcode (Melden bij Veilig Thuis) altijd gebruik van het afwegingskader. V.T. neemt samen met de melder de laatste drie vragen van het afwegingskader door. Daarna voert V.T. een veiligheidsbeoordeling uit met als doel, zicht krijgen op de veiligheid en tot een besluit komen bij welke instelling of professional de verantwoordelijkheid wordt belegd voor het nemen van de vervolgstappen.

De wettelijke termijn voor de veiligheidsbeoordeling is vijf werkdagen.

Mogelijke stappen na veiligheidsbeoordeling:

- *Inzetten van veiligheidsvoorwaarden en vervolg door Veilig Thuis*
- *Onderzoek door Veilig Thuis*
- *Overdracht naar lokaal team, lopende hulpverlening of multidisciplinair team*
- *Geen vervolg: einde bemoeienis indien er geen sprake (meer) is van redelijk vermoeden*
- **Monitoren Veilig Thuis**
 - *Na onderzoek*
 - *Als er veiligheidsvoorwaarden worden opgesteld*
 - *Bij verantwoordelijkheid op veiligheid bij de professional is er vanuit Veilig Thuis geen monitoring. Wel registratie in het registratiesysteem van Veilig Thuis voor de radarfunctie.*

Verwijsindex (Multisignaal)

De MULTIsignaal Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals uit bijvoorbeeld de zorg of het onderwijs kunnen aangeven, dat zij betrokken zijn bij jeugdigen. Op deze manier kunnen zij met elkaar afstemmen om het kind de best mogelijke begeleiding te bieden. Bij voldoende tijdig gebruik van de Verwijsindex MULTIsignaal heeft de professional sneller zicht op welke andere professionals ook betrokken zijn bij jeugdigen of bij een broertje/zusje uit hetzelfde gezin.

Dankzij de gezinsfunctionaliteit komen signalen van verschillende jeugdigen uit één gezin samen. Hierdoor kan er eerder samenwerking ontstaan op gezinsniveau om te voorkomen dat er langs elkaar heen gewerkt wordt. Belangrijk rondom de zorg van kinderen en volwassenen is om alle betrokkenen tijdig in beeld te krijgen.

Hoe werkt het?

In MULTIsignaal leg je alleen vast bij wie je op dit moment betrokken bent. Dit doet je door in te loggen en een signaal af te geven in MULTIsignaal. In de applicatie worden alleen de contactgegevens bij de cliënt waarbij je betrokken bent geregistreerd. Wanneer een collega van een andere organisatie een signaal afgeeft op dezelfde cliënt, ontstaat er in MULTIsignaal een match. Je krijgt vervolgens van MULTIsignaal een e-mail, dat ook een andere professional betrokken is. Je kunt dan contact met elkaar opnemen voor verdere afstemming.

Informeer de ouder wanneer je een signaal gaat afgeven in MULTIsignaal. Vraag toestemming aan de ouder wanneer je na een match inhoudelijke informatie wilt delen met een andere professional. Registratie in de Verwijsindex gebeurt met kennisgeving aan de ouders en vanaf 12 jaar ook het kind zelf.

Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)

Wanneer er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn, dan kan de melding worden gedaan bij het Steunpunt Huiselijk Geweld. Het Steunpunt zal na een melding contact zoeken met de ouders om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is, om vervolgens

deze hulp voor het slachtoffer en de pleger te organiseren en hen daarvoor zo nodig te motiveren. Wanneer er kinderen bij zijn betrokken zal het SHG doorgaans doorverwijzen naar Veilig Thuis.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een inlooppunt voor gezinnen. Ouders, verzorgers, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen hier terecht met alle vragen over opvoeden en opgroeien. Elke gemeente heeft minimaal één centrum. In grote steden zijn over het algemeen meer CJG's. Het CJG heeft als taak de huidige opvoed- en opgroeiondersteuning te verbinden, te verbeteren en te versterken. Daarnaast heeft het CJG de volgende taken:

- informatie en advies geven;
- (vroeg)signaleren van problemen;
- mensen verwijzen naar het lokale en regionale hulpaanbod;
- licht pedagogische hulp bieden;
- de zorg voor jongeren en gezinnen coördineren;
- een schakel zijn met Bureau Jeugdzorg;
- een schakel zijn met onderwijs.

School ondersteuningsteam (SOT)

Een SOT is een team waarin maatschappelijk werk, jeugdverpleegkundige, schoolondersteuner vanuit het samenwerkingsverband samen met school en ouders bekijkt wat er nodig is. Gezamenlijk zorgen zij dat kinderen met problemen op tijd gesignaleerd worden en dat ze zo snel mogelijk de goede hulp krijgen. Tijdens een bespreking van een kind maken de deskundigen in het SOT gezamenlijk een inschatting van de situatie en beoordelen zij wat de beste actie voor dit kind zou zijn. Ook spreken zij af welke organisatie actie onderneemt en wanneer. In de volgende bijeenkomst van het SOT wordt dan de voortgang besproken: zijn de afgesproken acties uitgevoerd en hebben die het gewenste resultaat gehad? Wat moet er nu nog gebeuren, wie blijft de leerling zo nodig volgen. Doordat verschillende organisaties in het SOT samenwerken, blijven kinderen in beeld.

Wanneer dat noodzakelijk is, kunnen de aangesloten organisaties in het SOT onmiddellijk zorg aanbieden. Maatschappelijk Werk en de Jeugdgezondheidszorg hebben meestal geen wachtlijst en kunnen meteen aan de slag. Met Bureau Jeugdzorg kunnen afspraken gemaakt worden om ouders zo nodig actief te benaderen.

De gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD)

Een van de belangrijkste taken van de GGD is het geven van voorlichting op allerlei gebieden. Daarnaast houdt zij zich onder andere bezig met de gezondheid van de jeugd. Kinderen komen tijdens hun schoolcarrière meerdere malen in contact met de afdeling jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD. Iedere GGD heeft een calamiteitenteam. De GGD kan ondersteuning bieden indien zich calamiteiten en incidenten voordoen.

Raad van kindbescherming

Als een kind ernstig in de knel dreigt te raken, helpt de Raad voor de Kinderbescherming om samen met het kind en de ouders de beste oplossing te zoeken. Alleen als het echt niet anders kan, wordt de rechter erbij betrokken, maar het draait altijd om het belang van het kind. Dat kan onder andere omdat de Raad voor de Kinderbescherming de rechter onafhankelijk adviseert.

De rechter kan een maatregel van kinderscherming opleggen. Een ondertoezichtstelling komt het meest voor als maatregel van kinderscherming.

Ondertoezichtstelling

Bij de ondertoezichtstelling krijgt een kind een gezinsvoogd voor de periode van maximaal 1 jaar. Soms gaat het om meer kinderen in een gezin. Een gezinsvoogd is iemand die adviezen geeft over de opvoeding en hierover met de ouders afspraken maakt. De ouders blijven zelf verantwoordelijk voor het kind. Ze zijn verplicht mee te werken aan de adviezen en afspraken van de gezinsvoogd.

In een plan van aanpak schrijft de gezinsvoogd onder andere op hoe de ouders zelf denken dat ze de problemen kunnen oplossen. En of ze daarbij hulp nodig hebben van hulpverleners. Belangrijke beslissingen over het kind nemen de ouders samen met de voogd. De ouders en de kinderen zijn verplicht zich te houden aan de aanwijzingen van de voogd.

Wat gebeurt er als de periode van ondertoezichtstelling bijna voorbij is?

- De gezinsvoogd kan aangeven dat verlenging nodig is. De rechter beslist dan over verlenging van maximaal 1 jaar.
- De gezinsvoogd kan aangeven dat het goed gaat en dat ouders en kind samen verder kunnen. Een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming toetst dan of de problemen zijn opgelost en de situatie voor het kind weer in orde is.

Uithuisplaatsing

Als een kind onder toezicht wordt gesteld, dan blijft het kind thuis wonen. Maar soms zijn de zorgen over het kind zo ernstig dat het beter is als het kind even ergens anders woont. Het kind woont dan voor een bepaalde periode in een tehuis of in een ander gezin (dit heet een pleeggezin). De ouders mogen contact houden met het kind, behalve als de gezinsvoogd vindt dat het beter is om even geen contact te hebben.

Een uithuisplaatsing duurt maximaal 1 jaar. Het doel ervan is altijd om ervoor te zorgen dat het kind weer naar huis kan. Na een jaar kan de rechter de uithuisplaatsing verlengen als hij dit nodig vindt.

Voorlopige ondertoezichtstelling

Een voorlopige ondertoezichtstelling is een bijzondere vorm van ondertoezichtstelling. De Raad voor de Kinderbescherming vindt dan dat de situatie van een kind heel ernstig of bedreigend is. De raadsonderzoeker vraagt de rechter om met spoed te kiezen voor een ondertoezichtstelling en meestal ook een uithuisplaatsing. De raadsonderzoeker laat dit wel meteen weten aan de ouders. Maar hij hoeft geen uitgebreid onderzoek te doen.

Als de rechter bepaalt dat een voorlopige ondertoezichtstelling nodig is, krijgt het kind meteen een gezinsvoogd. Deze kijkt welke hulp direct nodig is. De voorlopige ondertoezichtstelling duurt maximaal 3 maanden. In die periode onderzoekt de raadsonderzoeker de situatie thuis. Aan het eind van het onderzoek geeft de raadsonderzoeker een advies aan de rechter. Deze bepaalt dan of de voorlopige ondertoezichtstelling en de uithuisplaatsing kan stoppen of moet worden verlengd met maximaal 1 jaar.

Politie alarmnummer 112 (bij noodsituaties)

Telefoonnummer: Geen spoed: 0900-8844

Crisisdienst Bureau Jeugdzorg (bij noodsituaties)

Telefoonnummer: 0800 99 555 99

Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling)

Telefoonnummer: 08800-2000

Emailadres: veiligthuis@samenvoelig.nl

Website: <https://www.veiligthuisutrecht.nl/> (Leerdam, Culemborg & Cothen)
<https://veiligthuis gelderland zuid.nl/> (Tiel & Beesd)

Schoolmaatschappelijk werk (SMW) en/of Sociaal Team

	Tiel	Culemborg	
Telefoon:	0900-8433	06-46 98 52 75	
Emailadres:	-	sociaalwijkteam@swtculemborg.nl	
Website:	https://www.rivierenlandkanmeer.nl/nl-NL/Sociaal-domein-Rivierenland/Gebiedsteams-Rivierenland	https://www.culemborgkanmeer.nl/is/organisatie/5375201/stmr-schoolmaatschappelijk-werk	
	Beesd	Cothen	Leerdam
Telefoon:	0345-573688	0343-473 070	0800 - 5016
Emailadres:	info@welzijnwestbetuwe.nl	info@loketwijk.nl	sociaaloket@vijfheerenlanden.nl
Website:	https://welzijnwestbetuwe.nl/	https://www.vitras.nl/contact/Maatschappelijk%20Werk/Cothen	https://www.vijfheerenlanden.nl/Zorg/Overzichtspagina_Zorg/Sociaal Team

Namen van de SMW-ers/contactpersonen ST zijn bekend bij de AF van de school. Deze worden jaarlijks geactualiseerd

GGD	Adviesteam vanuit GGD Gelderland Zuid	Adviesteam vanuit GGD Utrecht
	Tiel, Culemborg & Beesd	Leerdam & Cothen
Telefoonnummer:	088-144 7144	033-460 0046
Website:	www.ggd gelderland zuid.nl	www.ggdru.nl

Namen van Jeugdarts, jeugdverpleegkundige en doktersassistente zijn bekend bij de AF van de school. Deze worden jaarlijks geactualiseerd.

Bureau Jeugdzorg

Tel spoedeisende hulp: 0900 99 555 99

Tel kindertelefoon: 0800 0432 (Voor mobiele bellers is dit: 0900-0132)

Verwijsindex - Multisignaal

Algemeen nummer: 088-1447188

Website: <http://www.verwijsindexmiddennederland.nl/> (alleen: Leerdam & Cothen)
<https://www.multisignaal.nl/gelderland-foodvalley/verwijsindex-rivierenland/>

Vertrouwenspersoon SKOR

Contactpersoon: Jan Landeweert

Arbo Unie: 088-2726026

Mobiel: 06-52502426

Mailadres jan.landeweerd@arbounie.nl

Vertrouwensinspecteur Onderwijs

Telefoonnummer :. 0900 - 111 3111

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/vertrouwensinspecteurs>

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (Veilig Thuis)

0800 - 2000

<https://www.veiligthuisutrecht.nl/>

Centrum voor Jeugd en Gezin

<https://www.opvoeden.nl/cjg/>

<https://samenwerkenvoordejeugd.nl/>

GGD Utrecht

www.ggdru.nl

GGZ (volwassen en jeugd)

<https://www.denederlandseggz.nl/>

Nederlands Jeugd Instituut

<https://www.nji.nl/>

Onderwijsinspectie

<https://www.onderwijsinspectie.nl>

Raad voor de Kinderbescherming

<https://www.kinderbescherming.nl/>

Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)

0900 - 126 26 26

<http://shginfo.nl/>

Informatie over de meldcode (via rijksoverheid)

<http://www.meldcode.nl/>

Informatie over de Verwijsindex Risicjongeren

<https://www.verwijsindex.nl>

Informatie over de aanpak kindermishandeling

<http://www.aanpakkindermishandeling.nl>

Informatie over huiselijk geweld

<https://www.huiselijkgeweld.nl>

Informatie over Seksueel Geweld

<http://www.seksueelmisdrijf.nl>

Informatie over meisjesbesnijdenis

<http://www.meisjesbesnijdenis.nl>

Informatie over het Vlaggensysteem (seksueel grensoverschrijdend gedrag van kinderen)

<http://www.movisie.nl>

Informatie over het Eer gerelateerd Geweld

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/eergerelateerd-geweld/eergerelateerd-geweld-voorkomen>

Landelijke vereniging voor Aandachtsfunctionarissen (LVAK)

<https://lvak.nl/>